

24 uur economie

Auteur(s):

Reitsma, A.
Redacteur ESB

Verschenen in:

ESB, 87e jaargang, nr. 4341, pagina 1, 4 januari 2002

Rubriek:

Van de redactie

Trefwoord(en):

Ochtend. Het vereist altijd enige concentratie om het gevoel van zinloosheid van je af te stompen. Je houdt je weliswaar voor dat je meedenkt over een betere organisatie van economisch Nederland, waar iedereen van profiteert. En als redacteur vertaal je overdag de stukken van economen in beter hapklare oplossingen voor beleidseconomische misstanden. Dat is mooi, natuurlijk. Zo denk je in afgeleide vorm mee over marktwerking, sociale zekerheidswetgeving, financiële markten. Daarom heb je ook over alles een grote mond. Je maakt je over alles boos omdat je overal wel een kosten-batenafweging in weet te vinden. Als je zegt dat je econoom bent, hoor je het echoën. Economen immers, praten werkelijk mee over beleid in Nederland.

Maar stiekem denk je dat je niet veel meer doet dan de weg tussen de verwerving en de consumptie van voedsel, waar alle leven om draait, met Spielereitjes te verlengen - omwegproductie noemde je dat, toen je nog in linkse termen dacht. Eigenlijk geloof je dat de mens is onderworpen aan natuurlijke wetmatigheden in de organisatie van zijn maatschappij. Dat die onzichtbare hand ook zonder het jeremiëren van economen de natie in de stroom der volkeren mee laat bewegen, gelijk sterrenstelsels in eeuwige wetmatigheden samenhangen, zich uiteen bewegen. Daarom geloof je in de ijzere wetten van de economische theorie, maar minder in het gekeuvel eromheen. Alles wat economen beweren kan waar zijn, als het maar consistent is. Elke tijd zijn eigen theorieën. De nieuwe economie is een farce gebleken. In ESB van dertien jaar geleden tref je al aanbevelingen waar we nu weer over nadenken.

Avond. Je hoort in het nieuws over de zinloze luchtigheden van symptoombestrijding-beleid. Zoals het onderzoek naar bijklussen in de bouw om de aandacht van de echte bouwfraude af te leiden. Of het voorstel een strengere straf te zetten op terrorisme. Zou er een welvaartswinst van strengere afschrikkingsbeleid zijn, als terroristen niet schromen zichzelf te offeren in een aanval?

Je hoort over 260 verspilde miljoenen aan het uiteindelijk niet ingevoerde rekeningrijden. Je weet dat geen academicus wil onderzoeken of alle academische inspanning om de invoering van de euro te bewerkstelligen, per saldo tot een ongunstige kosten-batenverhouding van de invoering leidt.

Je leest over het korte termijn beleid van wederom te hoge visquota die voor politici makkelijk aan hun collega's en aan vissers zijn uit te leggen, maar uiteindelijk tot een tragedie van de meent zullen leiden. Over politici die het vaste net van kpn niet willen kopen, omdat dat staatssteun zou zijn en vervolgens wél de aandelenemissie van het bedrijf steunen, die nodig is nadat het voor veel geld een uitsluitingsrecht van de staat heeft gekocht.

Nacht. Je staat op het Leidseplein te vernikkelen terwijl je op een taxi wacht. De standplaats is opgeheven omdat er teveel taxi's waren. De consument lijdt omdat het beleid ter leniging van zijn heilige noden haar eigen consequenties niet doorrekende. Later, wakker liggend in bed, denk je eraan dat je de energierekening nog moet betalen. Die viel fors hoger uit dan verwacht omdat het ministerie van ez met de Europese Commissie heeft afgesproken dat groene stroom niet goedkoper mag worden dan 'grijze'. Is dat wel zo, dan komt er een verlaagd ecotax tarief op groene stroom om valse concurrentie met de, met ecotax belaste, grijze stroom te voorkomen¹. Ook de rekening voor de sportschool moet nog betaald². Valt ook tegen. Weliswaar heeft de overheid besloten het btw-tarief op sportactiviteiten te verlagen om het sporten te stimuleren, maar nu mkb Nederland de branche een brief stuurt om aan te dringen op prijsverlaging voor sportclubs en dergelijke, vat de NMa dat op als prijsafpraak, zodat deze aanzet tot prijsverlaging achterwege moet blijven³.

You have a dream. Dat economen zich nu eens écht overal mee gaan bemoeien. Dat ze beleidsmakers voorhouden éerst een kosten-batenafweging te gaan maken van het nut en de consistentie van hun eigen beleidsmakerijtjes. Want het is mooi dat de overheid sinds de mdw-operatie nadenkt over het verbeteren van de kwaliteit van overheidsdiensten, maar dit is slechts het halve verhaal. Burgers hebben recht op efficiënte inzet van algemene middelen. Dat vergt introspectie op het nut van de dienst 'beleid maken' zélf⁴.

Dat ze beleidsmakers ervan doordringen éerst eens over de economische consequenties van hun beleid na te denken voor ze later met een pruil een parlementaire enquête instellen om te onderzoeken waar het mis kon gaan. Dat ze beleidsmakers voorhouden zich éerst te verdiepen in welke marktwerking ze nu eigenlijk voorstaan, eerst de werking van markten te verkennen, alvorens ze met een blind geloof in het heil van de consument, halfslachtig beleid gaan voeren. Je droomt waarachtig dat niet jij als econoom, maar anderen zichzelf vragen gaan stellen over hoe nuttig ze bezig zijn.

Ochtend. De wekker gaat. Eruit! Er is nog een hoop werk te doen

1 Groene stroom duurder door prijsafpraak. NRC Handelsblad, 23 november 2001.

2 Hier betreden wij het terrein der fictie, daar elke sportieve activiteit mij vreemd is.

3 Sporten 'mag' 13 procent goedkoper, NRC Handelsblad, 20 december 2001.

4 Die introspectie moet niet alleen plaatsvinden bij EZ, bij alle ministeries is bezinning op het nut van eigen beleid nodig.